

Назва ТВП: Чырвоны Бор

© С. Левый

Код: BY047

Геаграфічныя каардынаты: 56° 04'N 28° 34' E

Адміністрацыйная прыналежнасць: Віцебская вобласць: Расонскі раён

Плошча: 36065 га

Крытэрыі: A1, B2

Нацыянальны прыродаахоўны статус: ландшафтны заказнік рэспубліканскага значэння «Чырвоны Бор»

Міжнародны прыродаахоўны статус: ТВП міжнароднай значнасці, утворана ў 2010 годзе

Агульнае апісанне:

Тэрыторыя заказніка ўяўляе сабой вялікі лясны масіў з мазаічнымі ўкрапінамі мноства верхавых балот і азёр. Акрамя таго, гэта мясцовасць багатая на маляўнічыя малыя рэкі. На ўсходзе і захадзе мяжа заказніка праходзіць па дзвюх сярэдніх па велічыні рэках Нішча і Свольна. Да паўночнай мяжы прымыкае Себежскі рэгіянальны парк Расіі. Дзякуючы вялікай забалочанасці і слаба развітай дарожнай сетцы, гэту тэрыторыю людзі амаль што не наведваюць. У заказніку дамінуюць лясныя ландшафты, якія пакрываюць 82% тэрыторыі. Пераважаюць старыя ельнікі і хвойнікі, па паніжэннях – алешнікі. Большая частка балот

адносіцца да верхавога тыпу, нізінныя балоты размешчаны ў поймах рэк і ля падножжаў узгоркаў. У заказніку каля 40 азёр, большасць з якіх мае чыстую, празрыстую ваду і небагаты, але унікальны жывёльны і раслінны свет.

Па папярэдніх дадзеных флора судзістых раслін ТВП "Чырвоны Бор" прадстаўлена 643 відамі. У яе складзе 4 віда дзеразы, 6 - хвашчоў, 14 - папаратнікаў, 3 - голанасенных і 616 - пакрытанасенных.

Асноўны від дзейнасці чалавека на тэрыторыі - лесакарыстанне, праводзіцца збор ягад і паляванне. Сельскагаспадарчая дзейнасць амаль не вядзецца. Сельгасугоддзі невялікімі ізаляванымі ўчасткамі размяшчаюцца на поўдні заказніка.

Асноўныя біятопы:

Лясы - 82%, балоты (у асноўным верхавыя і пераходныя) - 14%, азёры - 3%, іншыя землі - 1%.

Птушкі:

Асаблівая каштоўнасць тэрыторыі заключаецца ў наяўнасці вялікай колькасці паўночных відаў, паўднёвыя межы распаўсюджання якіх праходзяць па тэрыторыі Беларусі. Сярод іх трэба адзначыць глушца *Tetraourogallus* (колькасць гэтага віду - 250 асобін - самая высокая ў рэспубліцы), белабровага дразда *Turdusiliacus*, даўгахвостай кугакаўкі *Strixuralensis*, касматаногога сыча *Aegoliusfunereus*. На тэрыторыі заказніка знаходзяцца адзінкавыя на Беларусі месцы гнездавання рэліктавых вадаплаўных птушак - чорнаваллёвага гагача *Gaviaarctica* і вялікага савука *Mergusmerganser*; даволі шматлікі тут рэдкі для іншых рэгіёнаў Беларусі звычайны гогаль *Vicephalaclangula* (15-20 пар). На верхавых балотах сустракаюцца пардва *Lagopuslagopus*, сярэдні кулён *Numeniusphaeopus* і залацістая сеўка *Pluvialis apricaria*. Тэрыторыя стварае аптымальныя ўмовы для гнездавання такіх рэдкіх птушак як арол-маркут *Aquilachrysaetos*, скапа *Pandionhaliaetus*, арол-вужаед *Circaetusgallicus*, арлан-белахвост *Haliaeetusalbicilla* і чорны бусел *Ciconianigra*.

Іншыя групы жывел:

У межах ТВП ўсталявана абітанне 34 відаў звяроў, 9 відаў земнаводных і 5 відаў рэптылій.

Даволі высокая колькасць у заказніку і многіх рэдкіх млекакормячых: бурага мядзведзя *Ursus arctos*, рысі *Felis linx*, ваўка *Canis lupus*, выдры *Lutra lutra*. Ва ўгоддзях многа янотападобнага сабакі *Nyctereutes procyonoides* – інтрадуцыраванага віда, які абмяжоўвае колькасць глушца *Tetraourogallus*, цецярука *Tetraotrix* і іншых курападобных.

Стан рэдкіх відаў птушак:

Віды	Статус	Колькасць	Год/перыяд ацэнкі	Дакладнасць ацэнкі	Трэнды	Крытэрыі ТВП
Савук вялікі <i>Mergus merganser</i>	гн	+	2005-2010	П		
Пардва <i>Lagopus lagopus</i>	гн?	+	2005-2010	П		
Гагач чорнаваллёвы <i>Gavia arctica</i>	гн	1-3 п	2005-2010	Э		
Чорны бусел <i>Ciconia nigra</i>	гн	6-8 п	2005-2010	Э		
Арлан-белахвост <i>Haliaeetus albicilla</i>	гн	1-2 п	2005-2010	Э		
Арол-вужаед <i>Circaetus gallicus</i>	гн	+	2005-2010	П		
Арол-маркут <i>Aquila chrysaetos</i>	гн	1 п	2005-2010	Д	↔	
Скапа <i>Pandion haliaetus</i>	гн	4-6 п	2005-2010	Э		В2

Віды	Статус	Колькасць	Год/перыяд ацэнкі	Дакладнасць ацэнкі	Трэнды	Крытэрыі ТВП
Сокал-дрымлюк <i>Falco columbarius</i>	ГН	0-1 п	2005-2010	П		
Сеўка залацістая <i>Pluvialis apricaria</i>	ГН	14-20 п	2010	Э	↑	
Грыцук вялікі <i>Limosa limosa</i>	ГН	16-20 п	2010	Э	↔	A1
Кулён сярэдні <i>Numenius phaeopus</i>	ГН	+	2005-2010	П		
Кулён вялікі <i>Numenius arquata</i>	ГН	+	2005-2010	П		
Кулік-сялянец <i>Tringa nebularia</i>	ГН	+	2005-2010	П		
Кугакаўка даўгахвостая <i>Strix uralensis</i>	ГН	+	2005-2010	П		
Дзяцел жоўтагаловы <i>Picoides tridactylus</i>	ГН	+	2005-2010	П		

Іншыя рэдкія і знаходзячыся пад пагрозай знікнення віды:

Звяры: барсук *Meles meles*.

Расліны: бяроза карлікавая *Betula nana*, шпажнік чарапіцавы *Gladiolus imbricatus*, лінея паўночная *Linnaea borealis*, тайнік сэрцападобны *Listera cordata*, гарлачык

жоўты малы *Nupharpumila*, марошка прысадзістая *Rubuschamaemorus*, нітэлопсіс прытуплёны *Nitellopsisobtusa*, баранец звычайны *Huperziaselago*, гайнік цёмна-чырвоны *Epipactis atrorubens*, касач сібірскі *Irissibirica*, тайнік яйцападобны *Listera ovata*, палушнік азёрны *Isoeteslacustris*

Пагрозы:

Лесакарыстанне, якое не ўлічвае значнасці лясных масіваў для захавання біяразнастайнасці.

Парушэнне спакою птушак і жывёл пры зборы ягад і ў час палявання.

Рэкамендацыі па захаванню:

Патрэбны дадатковыя даследаванні для выяўлення неспрыяльных фактараў і распрацоўкі рэкамендацый па іх устраненні.

Крыніцы інфармацыі:

Скарбы прыроды Беларусі. – Мн.: Беларусь, 2005. – 215 с. (Інфармацыю падрыхтавалі: Бірукоў В.П., Іваноўскі У.В.)

Обоснование заказника

Данные мониторинговых учетов Яковца Н.

Складальнікі : Левы С.В.

---

* Выкарыстанне змешчанай тут неапублікаванай інфармацыі для навуковых публікацый без пісьмовай згоды яе аўтараў забаронена. У выпадку выкарыстання часткі кантэнту або старонкі цалкам на іншых інтэрнет-рэсурсах, абавязковая спасылка на аўтараў і сайт iba.ptushki.org